

AVGUŠTIN

Uvod

Knjiga O božjem mestu (Božja država), ki jo je napisal Sv. Avguštin je etično religiozno delo, kjer opisuje nenehen spopad med božjim in posvetnim, med dobrim in zlom in ki temelji med ljubeznijo in samoljubjem. Povod za nastanek te knjige je bilo gotsko razdejanje Rima v letu 410. Za propad cesarstva pa so pogani obtoževali kristjane, ker naj ne bi krščanski Bog obvaroval mesta. Za odgovor na to pa naj bi Avguštin tudi napisal to delo.

Ljubezen, kreposti, razsvetljenje (*illuminatio*)

Opisane so razne moralne teme, **glavna tema v knjigi pa je ljubezen** do Boga. Ljubezen vleče proti središču k Bogu. Jedro avguštinizma je ljubezen in etika, ki temelji na ljubezni, ki je kot nadnaravni dar. Za to pa potrebujemo božjo milost. Strasti in zaznavni svet odvrčata od lastne duše in od Boga. Saj človek v stanju greha ne more uživati svobode. Poudarek na **krepostih ali vrlinah** (te so pri njem razumnost, pravičnost, srčnost, zmernost) kot odnos do samega sebe in teženje k dobremu, saj urejajo našo voljo v razmerju do Boga. **Prava krepost** pa naj bi bila tista, ki vodi v notranjost in ima hrepenenje na sebi vzrok Krščanstvo ima 3 kreposti: **upanje, vera in ljubezen**. Le z vrlinami lahko človek prepreči, da bi strasti in demona premagali in si ga podredili. Sicer bi lahko užival v strasteh, se jim predajal, a potem ne bi mogel živeti v Božji državi. Volja pomaga, da se zadržujemo in obvladujemo. Človek ima sicer od Boga dano svobodno voljo in če svojo ljubezen usmerja k Bogu, ga bo le ta usmerjal prav. Človekova volja je šibka in ni zmožna slediti dobremu, zato potrebuje božjo milost, duhovno in umsko razsvetljenje. Našo voljo očistimo z dejem razsvetljenja = božje kreposti.

Vest in naravni zakon

Vest omogoča, da se zavedamo notranjega zakona. Vest je podrejenost telesa duši, ta pa od znotraj sama čuti podrejenost umu, ki je utemeljen v Bogu. Da vest izpopolnjuje naravni zakon, se mora razsvetliti. Avguštin poudarja zvezo dveh, ki pa naj ne bosta sorodnika. Včasih so namreč, ko sta bila prva dva človeka in nato hčere in sinovi, ki so se poročali med seboj, tako je bila sestra in hkrati žena, danes pa je to prepovedano, saj je sramotno in tudi že sama spolnost, od prvega greha dalje, je že sama golota sram, gnus. Spolnost naj bo iz ljubezni in ne telesne poželjivosti. Na podlagi tega prvega greha je to skoraj ena izmed tistih strasti, ki lahko pelje v zlo in povzroča kazen.

Prepletajo se teme **miru, kreposti, spolnosti, pravični vojni, sreči**, ki je temelj ljubezni do Boga. lažni bogovi tega niso zmožni darovati, tako kot to krščanski Bog. So sebični, ki gledajo le sebi v korist in ne morejo dati nesmrtnosti in sreče. Krščanstvo s svojim naukom nikoli ne bi moglo biti razlog za propad Rima.

Človeške nesreče in previdnost

Predstavi mesto na dveh ravneh: kot **svetno mesto** in kot **Božje**. Predstavi, kaj se dogaja v svetnem mestu in kako lahko doživimo Božje mesto. Prepletanje dveh mest: Božja država in tista svetna država nista razločeni v teku tega časa, ampak se prepletata ena z drugo, dokler ne bosta razdeljeni v končni sodbi. Glede razlike med dobrimi in slabimi pove, da milostljivi Bog zaobjame dobre, katerim se bo vse povrnilo, in slabe, kateri bodo kaznovani. Dobro in slabo pa je povezano, kajti eno ne more obstajati brez drugega. Najslabše je, da si nekateri želijo postati bogati, kajti korenina vsega zla je ljubezen do denarja, ker privede človeka, da zapusti vero in si tako nakoplje veliko trpljenja. Tisti, ki so bili pripravljeni toliko trpeti za bogastvo, se morajo zdaj pripraviti še na večje trpljenje za Kristusa, da se lahko naučijo ljubiti Njega, ki daje večno srečo.

Smrt

Ali je slabše utrpeti eno smrt, ko umremo, ali se bati vseh, ko živimo? Ne smemo se bati smrti, če smo v življenju prav ravnali, in ne upoštevati smrti kot slabe, kot lahko samo tisto, ki pride za njo. S smrtjo poveže tudi vprašanje **samomora**. Nihče nima pravice ubiti drugega, čeprav je kriv zaradi svojega dejanja, tako je tudi samomorilec toliko bolj kriv kolikor nima razlage, zaradi katere se je mislil ubiti. Kot je v SP izrecno povedano: Ne ubijaj! Torej obstaja večji razlog, da se ne sme narediti samomora. Kristjani, ki verujejo v Boga in upajo v nebeško kraljestvo, se morajo vzdržati temu zločinu. Tudi če se bojimo, da bi grešili v življenju, če so nam odpuščeni vsi grehi in prihodnji grehi, nimamo pravice narediti samomora. Življenje moramo videti kot prehod za večno življenje.

Človek med življenjem, grehom in smrtjo

Čeprav je bila človeška duša opredeljena kot nesmrtna, ima tudi ta svojo smrt. Če je življenje dobro in trpljenje slabo, se ne more govoriti o življenju telesa, če je v njem duša razlog ne za življenje, ampak za trpljenje. Duša živi od Boga, ko živi lepo/dobro življenje. Telo pa živi od duše. Prvi ljudje, če ne bi grešili, ne bi umrli. Otroci, ki so bili krščeni in potem takoj smrtni, doživijo samo prvo smrt, oziroma delitev telesa od duše. Prej so smrt gledali kot slabo, zdaj pa je z Bogom in močjo vere postala smrt nekaj dobrega oz. posrednik za novo življenje.

Smrt se sprejme za dobro, ko se duša »odlepi« od telesa, ni pa odtujena od Boga. Tako, ko pride prva smrt celotnega človeka, lahko pride še druga, ki je večna. Prva smrt: telo brez duše in brez Boga za določen čas, druga: duša brez Boga s telesom prestaja večno kazen. Za kristjane, ki močno verujejo v krščanstvo, je fizična smrt zaradi greha. Za kaznovanje greha je rekel Bog: prah si in v prah se povrneš. Platon govori, da duša ne more biti večna v telesu, ker izgine po smrti. Človek je imel dušo že na začetku, kajti človek je skupek obeh prvin. **Duša** opredeli notranjost človeka, **telo** pa zunanost in oba opredelita človeka kot takega. Tu moramo razumeti, zakaj dela človeka sličnega Bogu in človeka, ki je zemlja in bo postal zemlja. Prvo (t.j. sličnega Bogu) je v razmerju z dušo, drugo je pojmovanje, da je Bog naredil človeka iz zemlje in velja telesu.

Človeška etika, sebičnost in dve državi

V zgodovini potekata dve državi. Prva je od ljudi, ki živijo telesno, druga pa od tistih, ki želijo živeti duhovno. Človek ne živi zase, ampak živi po volji tistega, ki ga je ustvaril. Iz tega dejanja sta prišli ti dve različni državi (mesti), ker so nekateri, ki živijo telesno, drugi pa duhovno. Pri vsem tem pa zagotovo deluje človekova **svobodna volja**: če deluje pravično, se bo človek izognil kazni in bo vreden hvale. Nagnjenja so dejanja volje. Moramo razrešiti pojma **imeti rad in ljubiti**. Glede tega, da moramo živeti pravično, da pridemo do sreče, to pravično življenje obdrži tudi pravičnost do vseh čustev. Srečno življenje, ki je tudi večno, bo imelo ljubezen in veselje in nobenega strahu in trpljenja. Bog je ustvaril pravičnega človeka oziroma človeka z dobro voljo. Slaba dejanja so bila, zato ker je delal glede sebe (zase), ne pa za Boga. Dopusčeno je bilo slabemu, da obstaja na svetu, da lahko dokažemo, kako je zlo je uporabilo pravičnost v svoj prid. Pri vsem tem je zlo premagano od dobrega, v tolikšni meri, da dobro lahko obstaja tudi brez zlega. Ni pa mogoč obstoj slabega / zlega brez dobrega, zato ker so bitja, v katerem prebiva zlo, v kolikor so bitja, formalno dobra. Torej, volja je lahko svobodna samo takrat, ko ni v suženjstvu s pregrehami in grehom. Ubogljivost je mati vseh vrlin v racionalnem bitju. Ta je bila postavljena v obstoj z namenom, da nam bo v prid biti podarjena in škodljiva, če izvršujemo našo lastno voljo namesto stvaritelja. In prav zaradi neubogljivosti so se začela grda in slaba dejanja. V Božji državi se najbolj svetuje milost in pride postavljena na visoko, od kralja, ki je Kristus. Človek, ki je srečen, živi kot hoče in srečen je kot pravičen. Sedaj pa hoče živeti, ampak je pogojen smrti. Sreče se ne more imeti v posesti, če nismo vanjo zaljubljeni. Sreča bo (veselje), če bo večna. V Božji državi je edina filozofija religija, s katero se obožuje Boga, ker se pričakuje povračilo v družbi izbranih, ne samo ljudi ampak tudi angelov, dokler bo Bog vse in v vseh.

Konec dober in mir v Bogu

V nobenem smislu se ne sme dvomiti ob koncu dobrega in slabega. Če se vprašamo, kaj odgovarja Božja država glede konca dobrega in zlega, bo odgovorila, da je popolno dobro večno življenje in popolno zlo večna smrt in če hočemo pridobiti pravo, moramo živeti pravično. **Pravičen živi od vere**. Ne moremo obsojati, če se ne ve, ali je kriv ali ne. npr. samomorilci. Sodnik ne ve, ali je veliko in groznih dejanj, ampak obsoja samo zato, ker se človeku se spleča. To lahko opredelimo kot položaj nesrečnosti, ne pa kot zlo modrega. Potrebna je velika milost Boga, da človek, ki misli, da je našel angele za prijatelje, ne pade v nasprotno, oziroma da je našel neresnične prijatelje, demone **Mir** je temelj za naše dobro. Se lahko uporablja za poimenovanje večnega življenja. Z razlogom, da bi se obdržal mir, se povzroča vojne. Telesni mir je neurejeno razmerje del. Mir telesa in duše je umirjeno življenje in zdravje živečega. Mir v Božji državi pa je skupek srečnih bitij in Boga, vesoljni mir pa je mir urejenosti. Urejenost pa je skupek istih in ne-istih stvari, katerim je dan vsakemu svoj položaj. Imamo 2 glavni zapovedi: **ljubezen do Boga in ljubezen do bližnjega**. Zato bomo v miru z drugim, v kolikor je odvisno od Njega. Tudi nebeška država izkoristi mir za tiste posvetne in zelo brani človeško zanimanje za dobrine, ki pripadajo naravi in tako si podredi svetni mir za nebeškega. Vse je odvisno od duše in razuma. Tako ima duša avtoriteto nad telesom in razum nad našimi nagoni; če pa duša in razum nista od Boga, ne moreta delovati v moralnem smislu. Pravi mir je **v in z Bogom** tudi v času preko vere in neskončnosti.

Končno: večna kazen

Je dokaj znano, da kdor trpi, živi, ampak ni trpljenje tisto, ki ubija. Ne umori vsaka bolečina telesa, ki bo gotovo umrlo, ampak ta ubije telo, samo če se duša prepusti trpljenju, kajti potem telo postane občutljivo, saj ne zdrži vsega tistega nasilja, ki je povzročeno od trpljenja. Glede **poganstva in magije**: magija oz. demonsko delovanje preko človeka obstaja. Če zanikamo njihov obstoj, gremo proti SP, v katerega verjamemo. Demoni se nam vedno "prikažejo" v bitjih, ki jih niso sami ustvarili, ampak jih je ustvaril Bog. Če imajo demoni to moč delovati v tem smislu, koliko bolj morajo imeti torej angeli, ki so sveti in koliko še bolj ima Bog, ker ima Oblast nad vsem. Je zelo malo ljudi, ki v poteku njihovega življenja ne grešijo. Življenje smrtnih je sama po sebi kazen, ker je vse skupaj skušnjava. Otrok, ko pride na svet, ne pride s smehom ampak z jokom in to zato, ker podzavestno čuti v sebi vse trpljenje, ki se bo stopnjevalo v njegovem življenju. Slabega se moramo torej prečistiti preko Jezusa. Odrašenik nam želi pokazati, da čeprav je naše življenje pravično usmiljeno in se trudimo za dobro, kljub temu grešimo. Moliti moramo za odpuščanje naših grehov in za tiste, ki grešijo zoper nas, da bo tako tudi nam odpuščeno.

Zaključek:

Avguštin izdela pravo teologijo zgodovine, ki zavzame celoto človeškega dogajanja, kot Božji načrt Njegove previdnosti. Ta previdnost pa obstaja, da bi prevladalo dobro in skupnost pravičnih. Avguštin meni, da pri vseh različnih narodih na svetu, obstajajo samo dve vrsti držav: **svetna država**, ki je sestavljena iz ljubezni do samega sebe in zato tudi povzroča omalovaževanje Boga; **Božja država** pa, ki je sestavljena iz ljubezni vseh ljudi do Boga in tako v nasprotju s svetno, povzroči zaničevanje samih sebe. Svetno državo torej postavijo tisti, ki živijo telesno, oziroma tistih izpostavljenih prekletstvu, ki težijo k svetnim dobrinam in pri vsem tem, si lahko želijo le mir na politični ravni. Božjo državo pa postavijo tisti, ki živijo duhovno. Ti so izpostavljeni odrešenju-zveličanju; težijo k večnemu življenju in večnemu miru, oziroma blaženosti. Ti dve državi se pomešata skupaj in se večno prepletata. Zgodovina človeštva je torej boj med dobrim in slabim. To zgodovino pa vodi Božja previdnost in se bo zaključila z zmago Božje države in z definitivnim prekletstvom svetne države.